

משנה - פרה - עיקר תוי"ט

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#) • [פרק יא](#) • [פרק יב](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ג](#) [משנה ה](#)

[פרק ז](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)
[משנה יב](#)

פרק ח

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח משנה ט משנה י

פרק ט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח משנה ט

פרק י

משנה א משנה ב משנה ג משנה ה משנה ו

פרק יא

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח משנה ט

פרק יב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח משנה ט משנה י משנה יא

א

פרק

פרק א - משנה א

{א} שְׁתִּים. נִרְאָה דְלִמְעוּטֵי נִמְי טְפִי. אָף עַל גַּב דְּכָל שְׁפֹן דְּהוּיָא פְּרָה, מְכַל מְקוּם פּוֹסֵל שְׁמָא תִשְׁחִיר. אֲלָא דְקִשָּׁה הָא דְמְכַשִּׁיר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרִישׁ פְּרָק ב' מְעַבְרַת, הָא בַת שְׁתִּים לֹא יִלְדָה. וְשָׂמָא דִיעֵבַד קְאָמַר דְּכִשְׂרָה.

פרק א - משנה ב

[ב] וְחֻכְמַיִם אֹמְרִים אֵף בְּנֵי שְׁלֹשׁ. וְנוֹסְחָא אַחֲרֵינָא לֹא גָרַס אֵף. וְהַר"ש הוֹכִיחַ דְּזוּ הִגְרָסָא עֵקֶרֶית, וְדַחְכְּמַיִם וְרַבֵּי מֵאִיר אֵינָם מוֹדִים לְרַבֵּי יוֹסִי הַגְּלִילִי. וּמֵהַר"ם כָּתַב דְּאִין צְרִיךְ לְמַחֵק, דְּהָא דְּמַכְשָׁרֵי רַבֵּנָן וְרַבֵּי מֵאִיר בְּבֹן שְׁתַּיִם, הֵינּוּ דְּוָקָא גְבִי לְוִיִּם, דְּרַבֵּנָן סַבְרֵי אֲהֵנִי שְׁנֵי לְאַכְשׁוּרֵי בֶן שְׁתַּיִם, וּפְרַ לְאַכְשׁוּרֵי אֵף בְּבֹן שְׁלֹשׁ, דְּכָל פֶּר בֶּן בְּקָר שְׁלֹשׁ וְתוֹ לֹא, לֹא פְחוֹת וְלֹא יוֹתֵר, וְשֵׁאֵנִי הֵכָא דְּכֹתִיב שְׁנֵי. וְרַבֵּי מֵאִיר סַבְרַ פֶּר בֶּן בְּקָר בְּלֹא שְׁנֵי דְּוָקָא בֶּן שְׁלֹשׁ אַרְבַּע חֲמִשׁ וְלֹא בֶן שְׁתַּיִם. וְרַבֵּי יוֹסִי סַבְרַ דְּכָל הֵיכָא דְּכֹתִיב פְּרִיִם, בְּנֵי שְׁתַּיִם, דְּגַמְרִינָן מְלֻוִּיִם. וּמִדְּבַרֵי הַרְמְבַ"ם נִרְאָה, דְּלְרַבֵּנָן בֶּן שְׁתַּיִם נְמִי כָּשֵׁר: **[ג]** מִפְּנֵי. וּבְסוּף פֶּרֶק ז' דְּבִכּוּרוֹת מְמַעֲטִים זָקֵן מִקְרָא. יֵשׁ לוֹמֵר הֵינּוּ מְרַבֵּה בְּשָׁנִים עַד שְׁתַּשׁ פְּחוּ, וְהֵכָא אֶפְלוּ אֵינּוּ בָּא בְּיָמֵם וְזָקֵן בְּשָׁנִים. וְהִקְרַבְנָן אַהֲרֹן פֶּרֶשׁ, דְּרַבֵּי מֵאִיר מְדַאֲוֵרֵיתָא קְאָמַר שְׁאִין מְבִיאִין כּוֹי, כְּלוּמַר לְמַצּוֹה אֲמָרָה הַתּוֹרָה וְלֹא לְעַבְב. וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** הַפְּבֹד. אֲבָל בְּפֶרָה שְׁכָל מַעֲשִׂיהָ בְּחוּץ לֹא שִׁיךְ הָאִי טַעְמָא:

פרק א - משנה ג

[ה] דְּכֹתִיב בֶּן שְׁנָתוֹ. גְּמָרָא: **[ו]** בְּר"ש לִיתְנָהוּ לְאַרְבַּע תְּבוֹת אֵלוֹ. וְזֶה יוֹתֵר נְכוּן, דְּהָא שְׁתֵּי שָׁנִים לֹא בְּעֵינָן שְׁלֵמִים. וְזֶה שְׁסִיִּם הַר"ש מְשַׁנָּה שְׁנִיָּה שְׁלוֹ וְלֹא שֶׁל מְנַן עוֹלָם. וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[ז]** כְּלוּמַר שְׁלֵמִים. וּלְכַדְּ לֹא נִחְשָׁב אֵיל עַד יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאַחַד: **[ח]** וְלֹא כּוֹי. אִם הָיָה מְחֻיֵב אֵיל אוֹ כֶּבֶשׂ לְבַד.

פרק א - משנה ד

{ט} וְאִשׁוֹ כו'. הֵם כְּבָשִׁים. הֲרַמְבַּ"ם: **{י}** מִיּוֹם שְׁלֹשִׁים וְהִלָּאָה. מִדְּכַתִּיב וְהִלָּאָה יִרְצָה. וּמִיָּהוּ הָא דְאִוְקְמוּהוּ אֲשֶׁלְשִׁים סְבָרָא בְעֵלְמָא הוּא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{יא}** אִי נְמִי, שְׁמָא לֹא יִמְצָאוּ כָּל כְּדָ טְלָאִים לְפִי הַצְרָדָּ, אִוְקְמוּהָ אֲדִין תּוֹרָה. אִי נְמִי, מְשׁוּם שְׁזַמְנוּ בְּהוּל. מְהַר"ם. וְזֶה לְשׁוֹן הֲרַמְבַּ"ם, בְּבִכּוֹר כְּתִיב בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי תִתְּנוּ לִי, וּמַעֲשֵׂר וּפְסַח נִשְׁתּוּי עִמּוֹ בְּמִתּוֹ דְּמִים:

ב

פרק

פרק ב - משנה א

{א} וְהִרְאָב"ד כְּתַב, שְׁרַבִּי אֶלְיָעֶזֶר מוֹדָה שְׂאֵם עָלָה עָלֶיהָ זָכָר שְׁפִסוּלָה. שְׁהַמְעַבְרַת תּוֹבַעַת זָכָר הִיא, וְצָרִיכָה הִיא. אֲבָל עָלָה עָלֶיהָ שְׂלֹא בְשַׁעַת תְּבִיעָה, צַעַר הוּא לָהּ וּמִשָּׂא. וְחֻכְמִים פּוֹסְלִין מְעַבְרַת מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ דְּשְׂלֹא לְרַצוֹנָה: **{ב}** וּפְסוּלָה אֶפְלוּ לְמֵאוֹן דְּאָמַר קִדְשֵׁי בְּדָק הַבֵּית הִיא. הַר"ש:

פרק ב - משנה ב

{ג} יָגַד. כְּשֶׁהַשְּׁחֵרוֹת אֵינּוּ מְגִיעַ לְזִכְרוֹת וְנִהְיָנוּ עֲצָם הַתְּחִיב בְּתוֹדָה הַקְּרָנִים. וְכֵן בְּתוֹדָה הַטְּלָפִים, דְּזוֹ הִיא כֹּף הַרְגֵּל. וְיֵשׁ בְּחֹד שֶׁל קָרוֹ כְּשִׁתִּים וְשִׁלְשׁ אֲצַבְעוֹת שְׂאִין זְכָרוֹת הַעֲצָם מְגִיעַ שָׁם. רַשִׁי"ן, דְּאִי מְגִיעַ יַעֲשֶׂנָה בְּעַל מוֹם אִם יַחֲתִיד שָׁם, גְּמָרָא: **{ד}** שְׁמֵאֵמֶר הָאֵל, תְּמִימָה, הוֹדִיעָנוּ שְׁעֲנִנְנוּ שְׁלֵמוֹת הָאָדָם. הֲרַמְבַּ"ם. וְעֵין בְּהַר"ב מְשֻׁנָּה ה':

פרק ב - משנה ג

ה **לבית**. ורבונו, כיון דקדשי בדיק הבית היא ולקייחיה מתרומת הלשכה, באה לבית היא. כד נראה לי: **ו** אם כן מה תלמוד לומר על, על פוסל בין בשעת עבודה ובין שלא בשעת עבודה, שאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה, כלומר שעבודה זו לצד היא ולא באקראי כו'. גמרא:

פרק ב - משנה ד

ז **פסולה**. דניחא ליה והויא שעת עבודה. אי נמי, מה שהזכר משמש בה חשיב עבודה. תוספות:

פרק ב - משנה ה

ח **אפלו ארבע כו'**. ולא דוקא. ואלא מיהת הרבה מאד לא סבירא ליה לרבי עקיבא. ופליג רבי אליעזר ואמר אפלו חמשים: **ט** **יתלט**. מפני מראית העין. כסף משנה: **י** **שתי כו'**. והן בתוך גמא אחת. הרשב"ד: **יא** דקדשי בדיק הבית לא מתסרי בגזה אלא מדרבנו, ובפרה לא גזור משום דלא שכיחא. אי נמי, דהוי דבר שאין מתכוון. גמרא:

ג

פרק

פרק ג - משנה א

א לשון רש"י, דחטאת נקראת, שנאמר למי נדה חטאת היא, ושאר חטאות טעונות צפון המזבח, ובפרה כתיב בה נכח פני אהל מועד, שעומד

בְּהַר הַמְּשֻׁחָה וּמִתְּפוּן וְרוּאָה פִּתְחוּ שֶׁל הַיְכָל שֶׁהוּא בְּכַתֵּל מְזֻרְחִי. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ב]** לְדַעַת שֶׁהִפְרֵשׁ לְעִבּוּדֵי פֶּרֶה הַקְּרוּיָה חֲטָאת וּטְעוּיָה מְזֻרְחָה, וַיֵּשִׁים לֵב לְהִיּוֹת זָרִיז בְּמַעֲשֵׂיהָ וְסֹדֵר עֲבוּדָתָה. רִשׁוּ"י: **[ג]** אָבֵל בְּשַׁעַת קִדּוּשׁ מְקַדְּשִׁים בְּכָל הַכְּלִים. תּוֹסֵפוֹת. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** בְּשִׁמִּירַת טְהָרָתָה. רִשׁוּ"י: **[ה]** הֶרְמַבִּ"ם. וְנִרְאָה לִי דֶהֱצָרְכוּ לָזֶה מִדַּתְנֻן לְקַמּוֹן מִשְׁנֵה ה' לֹא מִצְאוּ מִשְׁבַּע, וּמֵהִיכָא תִּיתִי שְׁהִיוּ צָרִיכִין לְשֶׁבַע, דְּהָא לֹא תֵּנּוּ אֶלָּא מְכַל חֲטָאוֹת שְׁהִיוּ שָׁם, אֶלָּא וּדְאִי פְּרוּשׁוֹ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ מִחֲטָאת אַחֲרָת, אִם כֵּן צָרִיכִין שְׁיִהִיוּ שֶׁבַע: **[ו]** דְּכָתִיב וְחֲטָאוּ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְלִיכָא לְמִימַר דְּאַהֲזָא קֵאִי, דְּהָא כְּבַר כְּתִיב וְהִזָּה, וְאִי לֹא שְׁמַעֲיִנּוּ דְּהִזָּא בְּזִמְנָה מְצוּה לִיהַדֵּר נְמִי הִזָּא דְּשְׁלִישִׁי, אֶלָּא עַל פְּרָחֵד מִשׁוּם וְרַחֵץ דִּתְכַף לְהִזָּא טְבִילָה, וְשָׁמַע מְנַה טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּה. רִשׁוּ"י: **[ז]** מִסְקִינּוּ בְּגִמְרָא דְּמִפְרִישֵׁין אוֹתוֹ בְּרִבְעֵי בְּשַׁבַּת כִּי הִיכִי דְּלִתְרַמִּי רְבִיעֵי שְׁלוֹ בְּשַׁבַּת:

פרק ג - משנה ב

[ח] אִף שְׁהִיוּ טִמְאוֹת בְּנִדָּה וַיּוֹלְדֵת לֹא הִיוּ חוֹשְׁשִׁין לְשִׁמְרָן אֶלָּא מִטְּמֵאֵת מֵת דְּבַעֵי הִזָּא וּמִטְּמֵאָה הַיּוֹצֵאת מִגּוֹפָן. וְקִשָּׁה, הָא סוּף סוּף בְּשַׁעַת קִדּוּשׁ בְּעֵינָן אִישׁ. וַיֵּשׁ לוֹמַר, דְּמָה שְׁיִכּוֹל לְתַקּוֹן מְתַקְנִים, דְּכֻלָּה מִלְתָּא מַעְלָה בְּעֻלְמָא הִיא. תּוֹסֵפוֹת. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ט]** וּבַעַל חֵי חוּצָץ. וְאִף דְּהוּי אֶהֱל זְרוּק, מְכַל מְקוֹם הָכָא גַלִּי קָרָא דְּהוּי אֶהֱל, כְּדָכְתִּיב וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תִּשְׁכַּכְנִי ^[אִיּוֹב ו'], וְכָל שְׁכֵן בְּהֵמָה שְׁכַרְסָה לְמַטָּה כְּעֵין אֶהֱל. וּדְלִתּוֹת אִיכָּא לְמֵאן דְּאָמַר בְּתוֹסֵפְתָא שְׁלֹא הִיוּ מְבִיאִין. תּוֹסֵפוֹת. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[י]** וְרַבִּי יוֹסִי חוֹשֵׁשׁ אֶפְלוּ בְּתוֹךְ הַנְּהָר. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ג - משנה ג

[יא] שֶׁל אָבֹן. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[יב]** הַר"ש. וַיִּרְדּוּ דַתְנֻן בְּרִישָׁא, הִינּוּ קָדָם שְׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה. וְזֶה דְּחִק. וְהֶרְמַבִּ"ם לֹא כָּתַב שְׁיִפְלוּ עַל הַשְּׁוֹרִים, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וַיִּפֹּל לְפָנָיו וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלִיכָהּ בַּמַּיִם, וְזֶה כָּלוּ לְבַל יִגַע בְּאֶפְרַיִם הַפֶּרֶה כּו'. וְרַצָּה לוֹמַר שְׁאִף עַל פִּי שְׁזָה הָאֶפְרַיִם שְׁיִקְחָהּ בְּגִדּוֹ, הִנֵּה תַקְנּוּ מֵה שְׁיִכּוֹלִים לְתַקּוֹן שְׁלֹא יִגַע בְּשִׁאֵר הָאֶפְרַיִם: **[יג]** שֶׁהַכְּתָלִים לֹא הִחְרִיב נְבוּכַדְנֶצַּר וְשָׁם הָיָה מְנַח הָאֶפְרַיִם צְבוּר בְּקִלּוּלִים כְּדֵאִיתָא בְּתוֹסֵפְתָא. הַר"ש. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[יד]** שְׁיִרְאָה כּו'. דְּגִזְרָה שְׁוֹה גְּמַרְיִין אֶפְרַיִם:

פרק ג - משנה ד

[טו] על גבי כו'. וְדָמִי לְמִטְבִּילִין מִגַּב לְגַב דְּפָרְק ב' דְּבִיצָה. הַרְ"שׁ וְהַר"ם :
[טז] לְהִזּוֹת. קִצְתָם עַל קִצְתָם. הַרְמַב"ם : **[יז]** וְאָף דְּטָבַל לְמַגַּע נִדְת אָמוּ,
אָפְלוּ הָכִי צָרִיךְ טְבִילָה. וְהַעֲרַב שְׁמֶשׁ לֹא בָעֵי, דְּכָל מַעֲשֵׂיָהּ בְּטְבוּלֵי יוֹם.
הַרְ"שׁ :

פרק ג - משנה ה

[יח] מִשְׁבַּע. כִּי הִיכִי דְתַנּוּ לְעִיל וּמִזִּין עָלָיו כָּל שְׁבַעָה וְלֹא דְוָקָא, כְּמוֹ
שְׁכַתְב הַר"ב, הָכִי נָמִי תְנִי נָמִי הָכִי מִשְׁבַּע וְלֹא דְוָקָא :

פרק ג - משנה ו

[יט] הַמְשַׁחָה. מְקוֹם שְׁרַפְתָּהּ : **[כ]** וְאִי מְשׁוּם מְסַעְדִּיהָ, נָמִי לֹא הָיוּ צָרִיכִים
לְכַבֵּשׁ, דְּאִי נָמִי נִטְמְאוּ לֹא אֶכְפַּת לָן, שְׁלֹא הָיוּ עוֹסְקִים עִם הַפָּרָה אֶלֶּא
מַחֲיִים לְהַבִּיאָה לְהַר הַמְשַׁחָה :

פרק ג - משנה ז

[כא] וְאֶצְטְרִיךְ לְטַעַם שְׁלֹא יֵאמְרוּ וְלֹא דִיךְ נָמִי אוֹתָהּ כְּמוֹ רַבִּי יוֹסִי, דְּהָאִי
תַּנָּא קָמָא רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא דְדָרִישׁ טַעְמִיָּה דְקָרָא. וְנִפְקָא מִנָּה, דְּאֶפִּיק
חֲמוֹר בְּהַדְּהָ, לְתַנָּא קָמָא שְׁרִי, לְרַבִּי יוֹסִי אָסוּר. גְּמָרָא. וְעִין תּוֹסְפּוֹת יוֹם

טוב: **[כב]** לא כוי. כלומר אינד צריד לומר משום ושחט אותה, אלא בהוצאת גופה כתיב כוי. מהר"ם: **[כג]** ברגליהם. משום חבוב מצוה: **[כד]** דאלו בטמאה דאורייתא לא היו מזלזלין כלי האי. וקשה, מה מועיל זה להוציא מצדוקים, הרי בגדי כוי הוי מדרבנן והם אינם מאמינים בזה, ויש לומר, דמכל מקום היו מראין שאין חוששים לדרשה שלהם. ועין תוספות יום טוב: **[כה]** וקשה, דהרי נמצא בכתוב גם כן ורחץ במים וטהר, וההוא למעשר. ועוד, בתגלחת ראשונה כתיב גם כן וטהר, ואינו אלא לשוב למחנה. ואולי דהם מצריכים בכלם הערב שמש, ולמדן מובא השמש. ועין תוספות יום טוב:

פרק ג - משנה ח

[כו] אחת. לפי ששנה בהפרשה כמו כהן גדול ביום הכפורים, לכך אמרו לו טבל אחת, אף דהתם חמש טבילות: **[כז]** חלקה. ולא יתנה כן במיני הארז, לפי שהוא חלק. הרמב"ם:

פרק ג - משנה ט

[כח] ולפי זה כל חבל פשר הואיל ואינו ארוג. והר"ש והתוספות פשו, לפי שהוא ממין שאינו מקבל טמאה: **[כט]** למערב. כמו פר של יום הכפורים, אף דלא שיד כאן הטעם דהתם, דהא אין כאן מזבח: **[ל]** הוא מהר"ם, ושם מבאר דימין מאצבע ידעין, דסתם אצבע אינו אלא של ימין, ושיהיה באצבע הסמוך לגודל דיק לה מאצבעו. ועין תוספות יום טוב: **[לא]** ויתמהני, דאהל מועד בכל מקום המכון ההיכל. ותו, בפרק ב' דמדות משנה ד' איתא ומתפון ורואה פתחו של היכל, ולא הזכיר קדש הקדשים: **[לב]** בספרי, מדמה שבע פעמים, מגיד שחוזר לדם שבע פעמים:

פרק ג - משנה י

[לג] הַר"ש קָצֵר. וְהַרְמַב"ם כָּתַב עוֹד, דְּמֵאֵל תּוֹדֵד לְמִדְּנוּ שְׂיִשְׁלַךְ בְּקַרְבָּהּ בְּעֵת הַבְּקִיעָה. וְעִכְשָׁיו שְׂתִים זֶה שְׂמַעְנוּ, הַבְּקוּעַ וְשְׂיִצַּת הָאוֹר בְּרַבָּה. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[לד]** נִרְאָה לִי מִדְּכָתִיב וְהַשְּׁלִיךְ, וְסִתָּם הַשְּׁלִכָה מִרְחוֹק הִיא:

פרק ג - משנה יא

[לה] אָבֹן. אֲשֶׁר לֹא יִקְבְּלוּ טַמְאָה, לְתוֹסְפֹת הַשְּׂמִירָה. הַרְמַב"ם: **[לו]** מְנִיחִין אוֹתוֹ. עַד שְׂיַעֲשֶׂה מְקַצְתוֹ אֶפְרַיִם, כְּדִי לְקַיֵּם מִצְוֹת שְׂרָפָה דְּכָתִיב אֵת עֲרָה וְגו'. אֲבָל עֵצִים לֹא כָּתִיב, הַלְכָךְ כּוֹתְשִׁים אוֹתוֹ עִם הַשְּׂאֵר אֵף עַל פִּי שְׂלֵא נַעֲשֶׂה אֶפְרַיִם. אֲבָל בְּפָנָי עֲצָמוּ בְּלֹא אֶפְרַיִם, פָּסוּל לְקַדוּשׁ. מִהַר"ם: **[לז]** נִרְאָה לִי מִשׁוּם דְּמַפְנֵי קְדֻשָּׁתָם נִזְהָרוּ מִטַּמְאָת מֵת, מֵהַ שְׂאִין כִּן יִשְׂרָאֵל, נִקְטָ אֲצִלָּן לְשׁוֹן מְקַדְשֵׁי וְלֹא מִזִּין. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[לח]** הַמְשֻׁמְרוֹת. הַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה מְקוֹמוֹת אֲשֶׁר הָיוּ בְּהֵן הַמְשֻׁמְרוֹת. הַרְמַב"ם. וְחוּץ לְעִזְרָה הָיוּ. וְכֵן תִּרְגְּמוּ יוֹנָתָן, וְחִדָּא מְפַלְג לְכָל מִטְרַת לִינְיָא. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ד

פרק

פרק ד - משנה א

[א] וְלֹא יִדְעֵתִי מְקוֹם לְדִיּוּקָה זֶה, דְּהָא בְּקַדוּשׁ פְּנִים תְּנִי נְמִי שְׂלֵא רְחוּץ, וְדִינוּ נְמִי הוּא פְּלוּגָתָא דְּאִמּוֹרָאִי בְּגִמְרָא, וְאִי אֵיתָא לְדִיּוּקָה אִמְרָא לֹא אוֹתְבִיָּה לְמֵאן דְּפְלִיג וְלִסְיַע לְמֵאן דְּסָבִירָא לִיהַּ חֲכִי. אֶלָּא, לָאוּ דִיּוּקָה הוּא כְּלָל, וּמְפַל מְקוֹם דִּינוּ דְּפִסְק אֶמְתָּ. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ב]** פְּסוּלָה. דְּכָתִיב הַכְּהֵן, בְּכַהֲנָו. סְפָרִי. הַרְ"שׁ: **[ג]** שֶׁל כְּהֵן הַדִּיּוּט:

פרק ד - משנה ב

[ד] בַּזְבָּחִים דָּף קִי"ג יִלְפִינָן לִיה. וְקָשָׁה, הָא אָנָּן בְּשֶׁרְפָה קִימִינָן, וְהוּהָ לִיה לְפָרֵשׁ וְאִם שְׂרָפָה, דְּהִכִּי נִמְי יִלְפִינָן הֵתָם: **[ה]** כְּשֶׁרָה. דְּוִקָא אִם כְּהֵן אַחַר חִזְרָה וְהִזָּה, אֲבָל הִכְהֵן הַשּׁוֹרֵף פְּסָלָה מִחֲמַת מְלָאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה בְשַׁעַת שְׂרָפָתָה. הַר"ש בְּשֵׁם הַתּוֹסְפֹתָא:

פרק ד - משנה ג

[ו] כְּגוֹן שׁוֹחֵט עַל מְנַת לְהַזִּית לְמַחַר, דְּמַעְבֹּדָה לְעַבֹּדָה לֹא שְׂמַעְנוּ: דְּאִי בְהִזָּאָה גּוֹפָא הָא תַּנִּי לְעִיל רִישׁ פְּרָקִין:

פרק ד - משנה ד

[ז] וְכַבּוּס בְּגָדִים דְּכָתִיב גְּבִי אוֹסֵף, דְּרִישׁ לִיה בְּסַפְרֵי: **[ח]** וְהִלָּא דִין הוּא, אִם פּוֹסְלָת בְּשַׁחֲיטָה לֹא תִפְסַל בְּשֶׁרְפָה, אֲלָא לְמַד שְׂפּוֹסְלָת בְּהָ עַד שְׂתַעֲשֶׂה אַפְר. סַפְרֵי. הַר"ש. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ט]** וְאִפְלוּ יִשְׁנָה לְשַׁחֲיטָה מִתְחַלָּה וְעַד סוֹף לֹא אֲמָרִינָן שְׂקָדָם הַפְּסוּל מִטְמְאָה בְּגָדִים, דְּהָא דִישְׁנָה כּוֹי הִינּוּ בְּשַׁחֲיטָה כְּשֶׁרָה. גְּמָרָא: **[י]** חֲמִרָה. שְׂמַחְמִיר לְפְסָלָה בְּמְלָאכָה מְקַל בְּטְמֵאָת בְּגָדִים. מְהַר"ם: **[יא]** וְתִימָה, תִּפּוּק לִיה דְּקָדְשֵׁי בְּדִק הַבַּיִת הִיא דְמוֹעֲלִין בְּהֵן. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאַצְטְרִיךְ לְמוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל דְּאִינוּ אֲלָא בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ. תּוֹסְפוֹת. וְלִי נִרְאָה דְּחֲטָאָת אַצְטְרִיךְ לְשַׁאֲר דְּרִשׁוֹת, אֲלָא לְמַעוֹטֵי אַפְרָה, קְאָמַר נִמְי דְּבַכְלָל חֲטָאָת שְׂיִהִיו מוֹעֲלִין, וְהִיא לְמַעוֹטֵי אַפְרָה: **[יב]** וְתִימָה, תִּפּוּק לִיה דְּאַפְרָה הַקָּדֵשׁ מִתָּר. יֵשׁ לוֹמַר דְּשִׂאֲנֵי הִכָּא דְּכָל מִצְוֹתָה לְשֶׁרְפָה עוֹמֵד. אִי נִמְי דְּטַעֲמָא דְּמִתָּר דְּאִין לָךְ דְּבַר שְׂנַעֲשִׂית מִצְוֹתוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ, אֲבָל הִכָּא אֲכַתִּי לֹא אֲתַעְבִּיד. תּוֹסְפוֹת: **[יג]** וְכָל הַכָּשֶׁר לְאַסִּיפָה כָּשֶׁר לְקָדוּשׁ, כְּמוֹ שְׂפָתַי הַר"ב בְּפָרֵק ה' מִשְׁנָה ד'. וּפְרֵשׁ רִש"י, שְׂאֲחַר אַסִּיפָה כְּתִיב וְלָקַחוּ, אוֹתָם שְׂנַאֲמָרוּ בְּאַסִּיפָה. וּמְלוּי נִמְי כְּתִיב בְּהִיא קָרָא, וְנָתַן עֲלָיו מִיָּם חַיִּים אֶל כְּלִי, שְׂיִתְנוּ מִיָּם תְּחַלָּה וְהִינּוּ הַמְלוּי: **[יד]** וְזֶה לְשׁוֹן הַרְמְב"ם, אִם הַשְּׁלִיךְ הָאֲפָר כּוֹי לֹא יִפְסַל בְּעֵשִׂית

פרק

ה

פרק ה - משנה א

[א] טובל ולן. ובלן ואחר כך טבל, ואפלו הניח שומר כשהלך לטבל, פליגי בתוספתא. הר"ש: **[ב]** הר"ש. וקשה, דהתחיל בינו ושמן וסיים בשרפת פרה ונאמנות דלחטאת. ויש לומר, כיון דטהרת טמא מת נתליו באפר פרה. כשלא נאמינהו על טהרת יין ושמן, כשם שיבנה לעצמו במה ויביא עליה יין ושמן, כך יעשה פרה לעצמו כדי שתהא הטהרה בידו. ושאר טהרות כבר הם בידו בטבילה. והכי נמי מצרע בצפריים. ומכל מקום הנה ליה להביא מן המשנה ששנינו בהדיא במשנה ה' פרק ה' דאהללות שהכל נאמנין על החטאת. וכן כתב הרמב"ם: **[ג]** כדרך שעושים כשסותמין התנור. מהר"ם: **[ד]** ואף על גב דתנא קמא נמי לא אמר אלא פותח כוי, אלא הואיל ותנא קמא לאו בהכי מירי ליפא למימר דאין הלכה כמותו דהא יש לומר דלאו דוקא פותח קאמר, דאי נמי פתחו בעם הארץ נמי שרי. ובתוספתא מוכח דהכי פרושו, פותח העם הארץ וחבר נוטל. ועין תוספות יום טוב:

פרק ה - משנה ג

[ה] ולא מפני הצדוקים היתה. כדמוכח במתניתין דלקמן. והרמב"ם פרש בדרך אחר. ונראה נמי דלא נקט טבילה אלא משום סיפא דנטמאת. ועין תוספות יום טוב: **[ו]** ואם כן דברי רבי יהושע הן, והנה ליה למימר בין כך ובין כך לא יקדש, דהא אתנא קמא קאי דמירי בתחלת הקדוש. והר"ש לא כתב אלא, ואתאן לתנא קמא. וכן כתב הרמב"ם, וכתב הטעם לבל יתערב בהן המים שיצאו ממנה, וכלומר, מה שאין כן בתחלת הקדוש אין כאן ערוב, שרואין המים הבלועים שמתקדשים גם כן. ועין תוספות

פרק ה - משנה ד

[ז] וכשהוציא כל המנח שבה: **[ח]** אין צריך לאפר חטאת כלי אבנים אחר שעבר עשייתה, שאין לחוש עוד לשין לזלו בה. תוספות: **[ט]** פרוש, אף על פי שלחטאת עשאוה כטמא מת לטמא אדם, כיון דגם לקדש אין בו הערב שמש, אין הצדוקים מרגישים בכך, דהני חמרות מדרבנן הם, והרגשתן תהיה במה שאנו מטמאים במקום אחר עד שיעריב שמשו. כו': **[י]** הכל כו'. לרבי יהודה לאתויי קטן, ולרבנן לאתויי אשה. גמרא: **[יא]** וליכא למדרש אפקא, איש ולא אשה, טהור ואפלו קטן, דאמר ביומא דף מ"ג, דכל הפרשה כלה משמע מקרא זה מוציא מיד משמע מקרא שלפניו. רש"י. ולהכי דרשינן להכשיר הזר להוציא ממשמע שלפניו דדוקא כהן: **[יב]** אבל חרש ושוטה לא אתו לכלל דעת. תוספות. ועין תוספות יום טוב: **[יג]** ואף דכל התורה בלשון זכר נאמרה ואפלו הכי לא ממעטינן אשה, שאני הכא מדשני בדבוריה ולקחו והדר ונתן לשון יחיד, שמע מנה כו'. תוספות: **[יד]** ובאנדרוגינוס. ובטמטום אפלו תנא קמא פוסל, דספק ערל הוא, ושיר נמי ערל וטמא. ועין תוספות יום טוב:

פרק ה - משנה ה

[טו] שהיה בדין ללמדו במה מצינו מסוטה, שאינו אלא בכלי חרס, תלמוד לומר כו'. ספרי: **[טז]** ובספינה כו'. קמשמע לן אף דאינה כלי לקבל טמאה. אי נמי, אף דאמר לקמן פרק ט' משנה ו' מי חטאת כו' לא יעברם בנהר ובספינה. מהר"ם: **[יז]** אלא כלים. כלומר, ולא שבירי כלים: **[יח]** וכאן נראה לי דמסרד סריד מלישנא דפרק ח' דכלים משנה ג' עין שם:

פרק ה - משנה ו

[יט] התרנגלות. למעוטי ביצת נעמית דתני בתוספתא דכשרה ואפלו אינה מצפה. וכן פסק הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב:

פרק ה - משנה ח

[כ] זהו ההפך בין אבן ובין סלע. ומיהו נראה דהכא נמי אפלו חברה בסיד:

פרק ה - משנה ט

[כא] וקשה, פיון שנסדקה לא הוי כלי כלל. וצריך לומר דהכא במאי עסקינו, שאין מים נוזלים מהסדק מפני שחברם בטיט, והוי ליה כלי לענין זה אבל לא לענין מה שבסדק:

ו

פרק

פרק ו - משנה א

[א] פסול. ומירי שמעצמו חוזר ושותת מידו לשקת. דאי מפחו נתז, כשר. הר"ש: **[ב]** נפל כו'. הא הפילו הוא, כשר, דנתינה על ידי דבר אחר שמה נתינה. הר"ש: **[ג]** הינו שפופרת עם האפר. דבאפר לא שיד זקיפה, אלא אשפופרת קאי ובלא כסוי, ומשום הכי פסול. ועין תוספות יום טוב:

פרק ו - משנה ג

[ד] והא דלעיל בשתי שקתות צריכים כשפופרת הנוד, כמו ערוב מקואות, דשאני כלי בתוך כלי שמתחבר בחבור מעט: **[ה]** רש"י. ולדבריו מירי במלוי, ובמשנה תני המקדש. והר"ש פרש, דיזלף הינו שמה: **[ו]**

פרק ו - משנה ה

[ו] ולא דמי למים שהמשיך מן המעין לחבית בעלי קנים, דגת וגבים לאו כלים ניהו ואפלו קדם שיהפסיקו: **[ז]**

[ז]

פרק ז

פרק ז - משנה א

[א] ובענין אחר אי אפשר. הר"ש: **[ב]** אחרון. [והוא הדין] כשלא עשה כמו שנמלך ולא ערו לכלי אחד. ולא קתני ונמלך אלא לומר שאם ירצה למלך לא יועיל לו אבל יניחם כך ויהיה האחרון כשר: **[ג]** ראשון. בין שהשליכה בחבית שמלא ראשונה או באחרונה. הרמב"ם:

פרק ז - משנה ב

[ד] לו ולאחר. פרוש, כאחת. הר"ש: **[ה]** בין לאחר. מה שאין כן בקדוש, כיון שאין בו שְׁכָר וְלֹא טוֹבַת הַנְּאִה וְהַמִּים שֶׁל אַחַר הֵם אֵינָם נִפְסָלִים בְּמִלְאֲכָתוֹ, אֲבָל בְּמִלּוּי יֵשׁ בּוֹ שְׁכָר אוֹ טוֹבַת הַנְּאִה וְכַמְמַלָּא לְעֲצֻמוֹ דְּמִי. הַרְאֵב"ד:

פרק ז - משנה ג

[ו] הר"ש. ולא נמי לא סלקא הא דכתב לעיל דשפא המלאכה כו' דלא נמי ודאי קדמה בעינו. וכן נראה דעת הרמב"ם בפרוש. וכן כתב הכסף משנה שהרמב"ם לא תלה הטעם בשפא, כי התחלת ההשתדלות ודאי יהיה קדם ומאז חשוב מלאכה:

פרק ז - משנה ה

[ז] ותמהני, למאי אצטריך לומר שמירה מעלה, הא לאחריו לאו שמירה כלל היא אלא אם כן יש גם כן לפניו דהואיל כו', כמו שמסיק הר"ב. והר"ש שכתב שמירה מעלה כתב דלאחריו נמי שמירה היא, אלא דלכתחלה היכא שאפשר בעינו שמירה מעלה, ובסיפא כשר מפני שאי אפשר בעינו אחר:

פרק ז - משנה ו

[ח] הינו שלא כדרךכו:

פרק ז - משנה ח

ט {ט} תִּשְׁבֵּר. לְשׁוֹן מְהֻרָּם, כָּל מִיּוֹדֵי דְאוֹרְחֵיהוּ דְכָל הַמְּמַלְאִים בְּהֻכִּי, לְאוֹ מְלֹאכָה הִיא, וְאוֹרְחָא הִיא לְהַצְנִיעַ שְׁלֵא תִשְׁבֵּר, וְכֵן דְרַךְ לְכַפּוֹתָהּ עַל פִּיהָ שְׁלֵא יִפֹּל לְתוֹכָהּ עֶפְרָ:

פרק ז - משנה ט

י {י} פְּסוּל כּוֹי. וְקִשָּׁה, הִיאֲדָ אֶפְשָׁר דְלְהַצְנִיעוֹ הוּי מְלֹאכָה אִף שְׁעִדְיוֹ לֹא הַצְנִיעוֹ, וְנִטְלָ אֶכְלִיוֹ וְאֶכְלֹן כְּשֶׁר. וְאֶפְשָׁר דְאֶכְלִיהָ חֲשִׁיבָא צְרַךְ הַמְּלוּי כְּדֵי שְׂיִהְיֶה לוֹ כַּח לְמַלְאֵת. הַרְ"שׁ וְכֶסֶף מְשֻׁנָּה:

פרק ז - משנה יב

יא {יא} שְׁמָה שְׁפוּרָץ אֵינָה מְלֹאכָה, שֶׁהוּא מְקַלְקֵל, וְאִף דְהוּי תַקוּן שְׂיִכּוּל לִילְדָ שָׁם, זֶה הוּי צְרַךְ מְלוּי. אֲבָל בְּמִשְׁנֵה ח' פְּסוּל אִף עַל פִּי שְׁלֵא הוֹלִידָ, דְהִים חֲשׁוּבִים מְלֹאכּוֹת בְּעֶצְמָם, אֲלֵא אִם כֵּן הִים צְרַךְ אִין כְּאִן פְּסוּל. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **יב** {יב} פְּסוּל. קִמְשָׁמַע לָן אִף עַל גַּב דְלֵא חֲדָשׁ כְּלוּם, שְׁעֵשְׂאוֹ כְּבִתְחִלָּה, פְּסוּל. מְהֻרָּם: **יג** {יג} לְפִי זֶה אֶפְכָא הִנּוּה לִיהָ לְמַתְנִי, עַל מְנַת לְקִצּוֹת וְאֶכְל. אֲבָל הַרְמַבְ"ם כְּתַב, אִם קִצָּה פְּרוֹת לְאֶכְל, אִף שְׂכַנְתּוֹ לְהַקְצוֹת הַשְּׂאָר, כְּשֶׁרִים. וְאִם הַקִּצָּה קִדְם מִתּוֹן הַאֶפְרָ, פְּסוּל:

ח

פרק

פרק ח - משנה א

פרק ח - משנה ב

[ב] שָׁאֵם נָפְלוּ. וּלְפִיכָד חִישִׁינָן שְׁמָא יִפְלוּ. וְקָשָׁה, לְפִי זֶה לֹא יִלְבֹּשׁ בְּגָדִים גַּם כִּן מֵהָאֵי טַעְמָא. וְעוֹד, עַד דְּנַחוּשׁ לְמִשְׁקִין טַמְאִים נַחוּשׁ לְשָׂאֵר טַמְאוֹת שְׁנַגַע בְּסַנְדְּל. וְעוֹד, לָמָּה אָמַר הַמְּקַדֵּשׁ וְלֹא הַנוֹגַע וְהַמְזֵה. לְפִיכָד נִרְאָה לִי דְלֹא חֲשׂוּ לְשָׂאֵר מִשְׁקִין, אֶלָּא לְמִי הַקְּדוֹשׁ שְׁמָא יִפְלוּ עַל הַסַּנְדְּל בְּשַׁעַת הַקְּדוּשׁ וְיִפְסְלוּ בְּהַסַּח הַדַּעַת וְיִטְמְאוּ הַסַּנְדְּל וְיִטְמְאוּהוּ, וְכִינּוּן שְׂכֹן לֹא חֲשׂוּ לְלַבֵּשׁ בְּגָדִים בְּשַׁעַת הַקְּדוּשׁ, מִפְּנֵי שְׁאֵפְשֵׁר לְהַזְהֵר, מֵה שְׂאִין כִּן בְּסַנְדְּל. הַרְאֵב"ד. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [ג] וְאֶפְלוּ הֵם טְהוֹרִים לְקַדֵּשׁ, הֵם טַמְאִים לְגַבֵּי חֲטָאת. הַרְמַב"ם:

פרק ח - משנה ג

[ד] וּפְרִים. וְהוּא הַדִּין דְּהִזְהָרָה מְצִי לְמִנְקַט וּשְׁעִירִים, וְהוּן שְׁעִיר יוֹם הַכַּפּוּרִים וּשְׁעִירֵי עֲבוּדָה זָרָה: [ה] בְּגָדִים. אֲבָל אֶכְלִין וּמִשְׁקִין, פָּרָה וּפְרִים מְטַמְאִין. הַרְמַב"ם. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ח - משנה ז

[ו] כְּלוּמַר בְּמַאֲכָלֵי: [ז] הֵינוּ לְכָלֵי עֲלָמָא. אֲבָל לְחַכְמִים דְּפָרְק י"א מִשְׁנָה ד', אֶפְלוּ דְקַדֵּשׁ נְמִי:

פרק ח - משנה ח

{ח} שְׁהָרִי אֵינָם נוֹבְעִים, הַלֶּכֶד מִסְתַּבֵּר טְפִי מֵה שֶׁהִכְתוּב קוֹרְאֵן מִקּוּה הִינוּ
לְפִוסָלֵן מִמִּים חַיִּים. תּוֹסְפוֹת:

פרק ח - משנה ט

{ט} וּבְנִסְחַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִזְקִין. וְיִהְיוּ הַמְּכִים בְּדָגֶשׁ הַכָּ"ף: {י} הַמְּלוּחִים
כּוֹ'. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהֶן שֵׁם לָוִי. נִרְאָה לִי. הָרִ"שׁ: {יא} וְקָשָׁה, דְּאוֹתָן שְׁנַיִם
שָׁבִין הַשְּׁבוּעַ לִיוֹבֵל מֵה תִּהְיֶה עֲלֵיהֶם. וּלְשׁוֹן הַרְמַב"ם, לְשְׁנַיִם רַבּוֹת יוֹתֵר
מִשְׁבַּע. וְנִרְאָה לִי דְרוּצָה לומר דְּכָל שָׁהֵן יוֹתֵר מִשְׁבַּע מִקְרוּ שְׁנַיִם רַבּוֹת:

פרק ח - משנה י

{יב} וְעוֹד, לְפִי שֶׁאֵין רְדוּפִין מִחֲמַת שְׁמַתְעַרְבִין בְּאַגְמִים וְאֵין חִיוֹתָן חִיוֹת
גָּמוּר. תּוֹסְפוֹת:

פרק ח - משנה יא

{יג} אָדָם. דְּהוּי כְּמוֹ הַמְּפִנָּה אֶת הַמַּעֲזָן דְּסוּף פֶּרֶק ו': {יד} לְהַמְתִּין. וְלֹא
דְּמִי לְמִי בְּצִים שֶׁבְּטַבְעֵן הֵם מְעַרְבִים. נִרְאָה לִי:

פרק ט - משנה א

א דָּהָא אֵין כָּאן פְּסוּלִים אֶלָּא כֹּל שֶׁהוּא, וְסָבִירָא לִיה אֵין בִּילָהּ. וְקָשָׁה, אֵידָּ אֶפְשָׁר שְׁלֵא יוּכַל לְחַלְקָהּ הַכֹּל שֶׁהוּא לְשָׁנִים. תּוֹסְפוֹת: **ב** פּוֹסְלִין. חֲמֵרָא דְמֵי חֲטָאת הִיא. דְּמִן הַתּוֹרָה בְּרַבָּא בְּטַל. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **ג** פּוֹסְלִין. דְּסָבִירָא לְהוּ דְּאֵינוּ עוֹלָה אֶלָּא מִן הַפְּרוֹת. תּוֹסְפוֹת. הַר"שׁ: **ד** דִּין. בְּיָבֵשׁ אֵירִי. דּוּמְיָא דְּאֵינָד. הַר"שׁ. וְלִהְיֵי אֵין צְרִיךְ לְגַב דְּלֵאוּ מְשָׁקִין נִינְהוּ, וְסָגִי בְּמַעְרָה דְּאֵין נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם. וְאֶפְלוּ נִשְׁאָר אֵין מִתְעָרְב בְּפִמִּים. מְהַר"ם. וְלִי נִרְאָה דְּמֵירִי בְּלַח, דִּיעָרָה תֵּנּוּ, וְדֵאֵין צְרִיךְ לְגַב הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַר"ב:

פרק ט - משנה ג

ה רוֹצֵה לּוֹמֵר דְּאֶפְלוּ לְרַבִּי אֶלְיָעָזֵר דְּמִשְׁנָה א', דְּהֵתֵם כֹּל שֶׁהוּא וְהָכָא טוֹבָא. הַר"שׁ: **ו** הַעוֹפּוֹת. שְׁשֵׁתוּ הַפִּמִּים, פְּסוּלִין גָּרַס, דְּאֵרִישָׁא קָאֵי. וּבְשָׂרָצִים דְּקִתְנֵי אֵינִם, גָּרַס פּוֹסְלִין, דְּקָאֵי אֶשְׁרָצִים. וְכֵן הוּא בְּרַמְבַּ"ם:

פרק ט - משנה ד

ז הַחוֹשֵׁב. נִרְאָה לִי דְּפְרוּשׁוֹ שְׁאוּמֵר. דְּמַחְשָׁבָה לֹא מְהַנִּיא, כְּמוֹ בְּשֵׁלֵא לְשָׁמוֹ, וְכְמוֹ הַמְּחַשֵּׁב לְשֵׁלַח יָד: **ח** שְׁלֵא הַדְּבִיק פִּיו לְחֻבֵּית. הַר"שׁ וְהַר"ם:

פרק ט - משנה ה

{ט} שְׁנַפְסָלוּ כו'. בְּסִפְרֵי יְלִיף לְהוּ: **{י}** בְּשָׂרָה כו'. אָבֵל אָדָם וְכֻלָּים לֹא, דִּאִין מְטַמְּאִין אֶלְא טַמְּאָה קִלְעָה לְטַמְּא אֶכְלִין וּמִשְׁקִין: **{יא}** בְּטָלוּ. וְאַפְלוּ טַמְּאָה קִלְעָה לֹא מְטַמְּאִין, דְּהָיִי מִשְׁקָה סְרוּחַ. גְּמָרָא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ט - משנה ו

{יב} וּבְסִפְיָנָה. כְּלוּמַר וּכְשֶׁהוּא בְּסִפְיָנָה: **{יג}** וְהֵאָהִילוּ עָלָיו וְנִטְמָאוּ. רִשְׁיִי: **{יד}** וְגַם עַל הַגֶּשֶׁר מִתָּר, דְּכָאֲרַעָא סְמִיכְתָּא הוּא, וְאָדָם הַמַּעֲבִירוֹ הוֹלֵךְ כָּל שָׁעָה בְּרַגְלָיו וְאֵינּוּ דוֹמָה לְסִפְיָנָה. רִשְׁיִי: **{טו}** אוֹ אֶפְרָה הַפְּרָה. הַרְמַבְיִים:

פרק ט - משנה ז

{טז} בְּמַנְעָה, אָבֵל מְטַמְּא בְּמִשְׂאָה. גְּמָרָא:

פרק ט - משנה ח

{יז} רוּצָה לֹמַר לְקַחַת הַמְלוּי וּלְקַדֵּשׁ וּלְהַזוֹת. הַרְמַבְיִים:

פרק ט - משנה ט

{יח} פְּרוּשׁ, שְׁצָרִיךְ לְהִטְבִּיל יָדָיו. אָבֵל לֹא בְּיָדָיו, כְּלוּמַר, לֹא נִטְמָא גוּפוֹ לֹא לְתַרוּמָה וְלֹא לְחֻטְאָתָא, בֵּין שְׁנַגַע בְּיָדָיו בֵּין בְּגוּפוֹ, דְּלַעֲנֵן זֶה לֹא חֲשִׁיבֵי כְּמִשְׁקִים טַמְּאִים. הַרְמַבְיִים:

פרק

פרק י - משנה א

[א] דְּבַחֶסֶט פְּלִיגִי וְלֹא בְּמַגֵּעַ. הָרִ"שׁ:

פרק י - משנה ב

[ב] בְּמַדְרִי. בְּאֵיזָה נְגִיעָה שֶׁתְּהִיָּה. וְלִכְךָ בְּעֵינֵי עֲלִיוֹנוֹ שֶׁל זָב, דָּאָף עַל גַּב דְּלַעֲיֵל מוֹדוֹ כְּלִי עֲלָמָא בְּמַגֵּעַ שְׁטָמָא, הִינּוּ אִם נָגַע בְּגִידוֹ דְּוִקָא. פְּסוֹף מִשְׁנָה:

פרק י - משנה ג

[ג] אִי נָמִי שֶׁל אָבֹן. הָרַמְבַּ"ם: [ד] הָרִ"שׁ. וְכְלוּמַר דְּאֶכְלִים וּמִשְׁקִין שְׁאִינָם אֶלָּא וְלֹד לֹא מְטַמְּאִים פְּלִים. הָרַמְבַּ"ם:

פרק י - משנה ה

[ה] חוּץ כּוֹי. כְּלוּמַר לְהֵלֶן מִן הַתְּנּוּר, שֶׁהַתְּנּוּר מְפָסִיק כּוֹי. רִשְׁיִי: [ו] הָרִ"ם. וּבְפֶרֶק י"א דְּשִׁבְתַּת פִּרְשׁ הָרִ"ב דְּלַמְעָלָה מַעֲשָׂרָה לֹא אָמְרִינָן כּוֹי. וְיֵשׁ לְחַלְקָה,

דְּלִשְׁבֶּת מְקוֹם פְּטוֹר הוּא. אָבֵל בְּגִמְרָא דְזִבְחִים מְסַקִּינָן דְלִכְלִי עֲלֵמָא לֹא
אָמְרִינָן קְלוּטָה כּוּי, וְרַבֵּי עֲקִיבָא סָבַר גְּזֵרִינָן שְׁמָא יְנִיחַ וְלִרְבָּנָן לֹא גְזֵרִינָן:

פרק י - משנה ו

{ז} בְּר"ס אֵיתָא הִלְגִּין שֶׁל חֲטָאת: {ח} שְׁפִינָן שֶׁהוּא טָמֵא לְחֲטָאת, מְקַבֵּל
טָמְאָה מִמֵּי חֲטָאת. הֲר"ס: {ט} הֶסִיטָן. אֲשַׁנְיָהֶם בְּשָׁנֵי נִירוֹת קָאֵי.
מִהֲר"ס: {י} מְטַהְרִים. אֵלָא אִם כּוֹן הִיָּה רָאוּי לְמַדְרֵס. הֲרַמְבַּ"ם:

יא

פרק

פרק יא - משנה א

{א} יְכוּלָה כּוּי. שְׁאִין תְּלוּי בְּאוּר. רִש"י: {ב} דְהוּי סְפֵק סְפֵקָא, סְפֵק אָדָם
גְּלָה אוֹ בְהֶמָּה חִיָּה וְרִמָּשׁ, וְאִם תִּמְצִי לומר אָדָם, שְׁמָא טְהוּר הִיָּה.
הֲרַמְבַּ"ם: {ג} בְּפֶרֶק ח' דְתַרוּמוֹת מְשֻׁנָּה ד' ה'. וּמְשׁוּם הִקְרִיבָהוּ אֵין בּוֹ,
דְהִזְיָה לֹאוּ קֶרְבָן הִיא: {ד} וְהָא דְלֹא תִנּוּ נִמְי עֲכָבֵר לְדַבְרֵי רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר,
דְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר שְׁמוֹתֵי הוּא. הֲר"ש וְתוֹסְפוֹת: {ה} וְכָשֶׁהוּא מְכָשֵׁר. דְאִם לֹא
כּוֹן אֵינּוּ מְקַבֵּל טָמְאָה. וְעֵין תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק יא - משנה ג

{ו} כְּפִיצָה. וְקָשָׁה, הָא תִּאָּנָה יְבִשָׁה קִטְנָה מְכַפִּיצָה הֲרַבָּה. וַיֵּשׁ לומר
כְּפָרוּשׁ הָעָרוּד, דְבִלָּה, מִחֲבֵרַת תִּאָּנִים קְרוּיָין כָּד, בֵּין רְטִבִּין בֵּין יְבִשִׁין,

וְאִם כֹּן יִהְיוּ שְׂתִימִים וַיִּוְתֶר: **[ז]** חֵיב כּוֹי. לָאוּ דְוָקָא, אֶלָּא סִימְנָא בְּעֵלְמָא. וְנִפְקָא מִנָּה לְתַרְוּמָה דְּאוּרִיתָא כְּגוֹן תִּירוּשׁ וְיִצְהָר וְדָגוּן. אִי נִמְי בְּבַכּוּרִים. הָרִ"שׁ. וְהַתּוֹסְפוֹת כְּתִבוּ דִּישׁ לֹוּמֵר מִכּוֹת מְרֻדוֹת וּמִיִּתָּה לְקַבְּרוּ בֵּין רְשָׁעִים גְּמוּרִים. וְלִהְרַמְבַּ"ם דְּסִבְיָרָא לִיהּ כָּל אֶכְל אָדָם הַנְּשָׁמֵר וְגִדּוּלִיו מִן הָאֲרָץ חֵיב בְּתַרְוּמָה מִן הַתּוֹרָה, נִיחָא: **[ח]** חֵיב כּוֹי. וְקִשָּׁה, הָא הַדְּבִלָה נִמְי טְמֵאָה. וּבְסוּף פְּרָק ח' דְּסִנְהֶדְרִין דִּיק הָרִ"ב דְּטְמֵאָה אֵינָה בְּמִיתָה. וְהַכֶּסֶף מְשֻׁנָּה כְּתֵב, דְּהִכָּא לֹא נְחִית הַתְּנָא אֶלָּא לְאַשְׁמַעֲיָן שֶׁהוּא נְטֵמָא בְּנִגְיָעָה זֹו כּוֹי, וְחֵיב מִיִּתָּה אֶטְהוּרָה קֵאִי. וְאִם תֵּאמֵר, וְאַפְלוּ הִיִּתָּה טְהוּרָה יַחְזְרוּ הַמִּים וַיִּטְמְאוּהָ. הָא לֹא קִשְׁיָא, דְּאִין טְמֵאָת מַעְלָה פּוֹטְרָתוּ מַחֲיִיב מִיִּתָּה דְּאוּרִיתָא, כָּל שְׁכֹן שְׁאָף עַל פִּי שְׁנַטְמָאוּ לְחַטָּאת לֹא יַחְזְרוּ וַיִּטְמְאוּ הַדְּבִלָה:

פרק יא - משנה ד

[ט] הַמַּעֲשֵׂר. פְּרוּשׁ, מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וְקִשָּׁה, דְּהוּהּ לִיהּ לְהַקְדִּים מַעֲשֵׂר לְחֻלִּין: **[י]** הַמְּקֻדָּשׁ. וְקִשָּׁה, הָא קִימָא לָן בְּנִזִּיר פְּרָק ז' טְמֵאָה שְׁאִין הַנְּזִיר מְגַלַּח עֲלֵיהּ אִין חֵיבִין עַל בִּיאַת מְקֻדָּשׁ, וְעַל כָּלִים הַנּוֹגְעִים בְּמַת אִין מְגַלַּח, וְהָרִי טְעוּן בִּיאַת מִים. וְנִרְאָה לִי, דְּכִלְלָא לֹא קֵאִי לְעִנְיָן בִּיאַת מְקֻדָּשׁ אֶלָּא לְשַׁאֲר מַלְי. וְהִכִּי קֵאֲמֵר, וְהַטְעוּן בִּיאַת מִים שְׁחֵיב עַל בִּיאַת מְקֻדָּשׁ חֵיב אָף לְאַחַר בִּיאַתוּ. כְּסָף מְשֻׁנָּה. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק יא - משנה ה

[יא] וַיֵּשׁ הַרְבֵּה מְדַבְּרֵי סוּפְרִים שְׁצָרִיד הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ, כְּגוֹן הַפּוֹרֵשׁ מִהָעֶרְלָה שְׁצָרִיד הַזֵּיהּ כָּל שְׁכֹן הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ. וְהַכְּהֵן הַשּׁוֹרֵף הַפָּרָה דְּמִטְמְאִין אוֹתוּ בְּסִמִּיכוֹת יָדִים כּוֹי. וּמִסִּיק הָרִ"שׁ, דְּטְמֵאָוֹת הַנּוֹהֲגוֹת אָף בְּחֻלִּין בְּעוּי הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ, מַה שְׁאִין כֹּן בְּמַעֲלוֹת דְּלִקְדָּשׁ וְלְתַרְוּמָה. וְהַהוּא דְּכַהֵן הַשּׁוֹרֵף, מַעֲלוֹת דְּפָרָה שְׁאֵינִי. וְלִפִּי זֶה בְּגִדֵי עִם הָאֲרָץ לְפָרוּשִׁים, בְּעוּי הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ, אֲבָל בְּגִדֵי פְּרוּשִׁים לְתַרְוּמָה, וּבְגִדֵי אוֹכְלֵי תַרְוּמָה לְקֻדָּשׁ, לֹא בְּעוּי הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ:

פרק יא - משנה ו

{יב} **הַמְכַשֵּׁר**. בְּמִשְׁקִים הַטְּהוֹרִים לְחֻטָּאת. דָּאֵי לָאוּ הִכִּי, הַכֹּשֵׁר וְטֻמְאַה בָּאִים
כְּאַחַת:

פרק יא - משנה ז

{יג} והוא הדין דְּשֶׁל חֶלְיוֹ טֻמְאִים. וְאֵגֵב סִיפָא דְלִכְתְּחִלָּה לֹא יִזָּה, נִקְט רִישָׁא תְרוּמָה. הַרִ"שׁ: {יד} **טְהוֹרָה**. הֵכָא נִמְי בְּפָחוֹת מִכְּפִיצָה, דְּהָא אָף טְהוֹרָה טֻמְאַה לְחֻטָּאת: {טו} **אֵין חֵיבִין כּוּ**. וְקִשָּׁה, אֲמַאי לֹא תִנִּי הֵכָא נִמְי וְאִם הִזָּה כָּשֶׁר. וְאוּלַי דְּהֵכָא צְרִידָה הִזָּה אַחֲרֵת. וּמְדַרְבְּנֵן:

פרק יא - משנה ח

{יז} הַרִ"שׁ וְהַרִ"ס. וְקִשָּׁה, דָּאִם כּוֹן הִיכִי תִנִּי לְעִיל דְּאִזּוּב מִתְטַמָּא מִטַּעַם מַעֲלָה, וְהַרִי הוּא כְּסוּל לְהִזָּה כּוּ. וְהַרְמַבֵּ"ס בְּחִבּוּרוֹ כְּתֵב, שְׁהַרִי נִטְמָא לְהִזָּה, שְׁכָל הַמְשַׁקִּין וְהַאֲכָלִין כּוּ הַרִי הֵם כְּטֻמְאִין לְחֻטָּאת, וְלִדְבָרֵינוּ הֵכָא בְּמִשְׁקִין שְׂאִינֵן טְהוֹרִין לְחֻטָּאת:

פרק יא - משנה ט

{יז} **קִלְחִים**. פְּרוּשׁ, שְׁלִשָּׁה שְׂרָשִׁים, וְגִבְעוּל הוּא קִנָּה אֲמֻצְעֵי שְׁהִזָּרַע בְּרִאשׁוֹ. רִשִׁי: {יח} וְלֹאוּ גִזְרָה שְׁוֹה גְמוּרָה. וְלִכְדָּ אִם לֹא אֲגִדּוּ כָּשֶׁר. כְּסָף מְשֻׁנָּה: {יט} **מִפְסָגוּ**. פְּרוּשׁ, כְּמוֹ מִפְסָקוּ. הַרְמַבֵּ"ס: {כ} **כָּל שְׁוֹא**. וְתַחֲלָתוֹ נִרְאָה לִי דְשַׁעוּרָו טַפַּח. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק יב - משנה א

[א] דאם לא כן הוא מנענע פאן ופאן ואינו מכון להזות על הכלי. רש"י:

פרק יב - משנה ב

[ב] החרס. הטהור. וסלקא דעתך אמינא דמטהרת המחט ממצוי החרס כיון שלא הצרד להזות על החרס, קמשמע לן דלא: [ג] וכרבנן בריש פרק ט'. והר"ש פרש, דלא אמרינן דלמא מחמת הדחק יצאו מים מגוף האזוב ונתערבו במי חטאת. ועין תוספות יום טוב: [ד] לאחרי. ואף שם היו כלים הצריכים הזיה. רש"י: [ה] מדכתוב והזה הטהור על הטמא, ולא כתיב עליו, שמע מנה שיהא מתכונן לטהרו. רש"י והר"ם. ודעת הרמב"ד, דלאו דוקא לטהרו אלא שיתכונן לו. ונראה שכן הוא דעת הר"ב: [ו] פשרה. דהוי כלפניו. ועין תוספות יום טוב:

פרק יב - משנה ג

[ז] אם יש כו'. פרוש, אף על פי שיש באזוב ישנה. הרמב"ם: [ח] האדם והזה כו'. פרוש דרישא: [ט] בכונה להזות על דבר המקבל טמאה, ובתנאי שנטפו בכלי. הרמב"ם:

פרק יב - משנה ד

{י} משום דלא הוי ממש ספק טמאה ברשות הרבים, דהא נטמא בנדאי, אלא שהזיתו פסולה. ועין תוספות יום טוב: {יא} רבים. דברו בהזה, דבחלון של יחיד אינו בנמצא כל כך מים. והר"ם כתב, ולא חישבון שמה פסולין הם, כלומר ועדין מטמאים. ולפי זה דוקא נקט רבים, דבשל יחיד הא צריך לבדק שמה פסולין הו: {יב} ולא נמנעין. מלבא אל המקדש ומהתעסק בקדשים. הרמב"ם:

פרק יב - משנה ה

{יג} ובתנאי שלא נטמא הקרדס במת עצמו. הרמב"ם: {יד} פדי כוי. דבכלי שהוא מטבל בו צריכה שיעור לכלי עלמא. הר"ש:

פרק יב - משנה ו

{טו} טמא. פרוש, לחטאת, לכו המים פסולין. אבל אי הוי טמא לקדש ולתרומה היו המים טמאין. הרמב"ם:

פרק יב - משנה ז

{טז} ידיו. ולא דוקא לשתיקה אלא באחת מהן סגי:

פרק יב - משנה ח

{יז} **חבור**. לְטִמְאָה וּלְהִזָּה. הַרְמַבִּי"ם. וְהִנִּי מְלִי כְּשִׁמְחֻבָּרִים, אֲבָל שְׁלֹא בְשַׁעַת חֲבוּר אִם נִטְמָא זֶה לֹא נִטְמָא זֶה. תּוֹסְפוֹת: **{יח}** בְּטַבְּעוֹת הַקְּבוּעִין בְּעֲרִיסָה הַעֲשׂוּיִין כְּעִין פִּיקוֹת. הַר"שׁ: **{יט}** **הַמְּלִבֵּן**. פְּרוּשׁ, דְּלֹא מְחַבֵּר לַמָּטָה כָּלֵל. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{כ}** פְּרוּשׁ, דְּאִם נִטְמָאת הַמָּטָה לֹא נִטְמָאוּ הֵם. וְכֵן לְעִנּוֹן הִזָּה. הַרְמַבִּי"ם:

פרק יב - משנה ט

{כא} וְהוּא כְּלִי בְּעַל חֲלִיּוֹת יִתְרַכֵּב קֶצֶתְם בְּקֶצֶתְם. הַרְמַבִּי"ם. וְכֵן קָרְנִין הֵם בְּעֵלֵי חֲלִיּוֹת: **{כב}** **הַמְּפַתְחוֹת**. וְהַמְּפַתְחוֹת נַעֲשׂוּ חֲבוּר עַל יְדֵי הַשְּׁלֶשֶׁלֶת לְטִמְאָה וְלֹא לְהִזָּאָה. וְכֵל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא גִזְרָה מִדְּבָרֵיהֶם. הַרְמַבִּי"ם:

פרק יב - משנה י

{כג} **הַכֵּל**. לְאֵתוּי עָרַל שְׁמֵתוֹ אַחֲיו מִחֲמַת מִיֵּלָה. כְּרַבִּי אֶלְעָזָר דְּסַבִּירָא לִיה דְּכֶשֶׁר מִיַּדִּי דְהוּי אֶטְבוּל יוֹם שְׁאֲסוּר לְגַע בְּתְרוּמָה וְכֶשֶׁר לְפָרָה. גִּמְרָא. אֶלָּא דְקֶשֶׁה, דְּבִפְרָק ה' מִשְׁנָה ד' כְּתַבְתִּי דְּטַמְטוּם פְּסוּל לְקַדֵּשׁ שֶׁהוּא סִפְק עָרַל, וְאִם הַסְּבִירָא לְפָסְלוֹ לְקַדוּשׁ כִּי טַמָּא, יִפְסֵל נִמְי לְהִזָּאָה, וְאִי יֵשׁ לְדַמּוֹת לְטְבוּל יוֹם, אֶפְלוּ לְקַדוּשׁ נִמְי יִכְשֶׁר, וְהַכִּי מוּכַח בְּגִמְרָא. וְעוֹד קֶשֶׁה לֵימָא דְהַכָּא לְאֵתוּי אִשָּׁה לְרַבִּי יְהוּדָה, וְלַרְבִּנּוֹן קָטָן, כְּמוֹ הַתָּם. וְנִרְאָה דְּמִתְנִיתִין דְּהַכָּא וְדִהַתָּם פְּלִיגִי. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{כד}** דְּכִינּוֹן דְּבִקְדוּשׁ מְכַשְׂרִים זָר וְאִשָּׁה [עִין פִּי"ה מִי"ד בְּהַר"ב] עַל כְּרַחֲדָה הַכָּא לָאוּ לְאֶכְשׁוּרֵי זָר וְאִשָּׁה וְלַמְּפָסֵל קָטָן, דְּאִם כֵּן לְכַתּוּב סִתָּם וְלִקְחָה אֶזּוֹב וְטַבֵּל בְּמִים וְהִזָּה, אֶלָּא עַל כְּרַחֲדָה לְמַדְרֵשׁ אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה. רַש"י. וְלַרַבִּי יְהוּדָה דְּפְלִיג הַתָּם בְּקַדוּשׁ פְּלִיג נִמְי הַכָּא, דְּכִינּוֹן דְּלִדְיָדִיהָ אִשָּׁה פְּסוּלָה בְּקַדוּשׁ וְקָטָן כְּשֶׁר, אֶתָּא הָאִי לְמִימְרָא אַפְכָּא, דְּאִם לֹא כֵן לְשִׁתּוּק מִנִּיהָ: **{כה}** **שְׂאִין כּו'**. דְּהָא הִזָּה צְרִיכָה כּוֹנֵה [כְּדִלְעִיל מִשְׁנָה ג'], הַלְכָּדָה לֹא מְרַבִּינּוֹן אֶלָּא קָטָן שְׂיֵשׁ בּוֹ דַּעַת. וּמִמִּילָא דְּלִקְדוּשׁ דְּמִמְעֻטִּין קָטָן [פִּי"ה מִי"ד] גַּם יֵשׁ בּוֹ דַּעַת פְּסוּלָה, דְּכִלְעָה פְּרָשָׁה מִשְׁמַע זֶה מוֹצִיא מִיַּד מִשְׁמַע. וְצְרִיךָ לומר דְּמָה שְׁכַתְּבֵי הַר"ב לְעִיל יְצִאוּ חֲרַשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שְׂאִין בְּהֵם דַּעַת, רוֹצֵה לומר דְּמִסְתַּמָּא אֵין בְּהֵם דַּעַת וְלָכוּן פְּסוּלָה הַכְּתוּב, וְאֶפְלוּ מִשְׁכַּחַת נִמְי קָטָן שְׂיֵשׁ בּוֹ דַּעַת לֹא חִלְק,

אָבֵל הָכָא אֵי אָפְשָׁר לֹמֵר לֹא חֵלֵק וּמְרַבֵּי אָף לְאִין בּוּ דַעַת, דְּלֹא עֲדִיף
מְגֹדוֹל שְׁצָרִיד כְּנֻנָּה. וְעֵינְ תוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[כז]** הָאִשָּׁה כּוֹי. לְשׁוֹן
הֶרְמֵב"ס, קָטָן שְׂיֵשׁ בּוּ דַעַת, הָאִשָּׁה מְסַעֲדָתוּ. וְכֹן כְּתָבוּ הַתּוֹסְפּוֹת. וְנִקְטִי
מִלְתָּא דְשְׂכִיחָא. וְלֹא דוֹקָא, דְּהוּא הַדִּין לְגֹדוֹל:

פרק יב - משנה יא

[כז] כָּשֶׁר. מְשׁוּם דְּבַעֵי לְמַתְנֵי סִיפָא פְּסוּל, תְּנִי הָכָא כָּשֶׁר. אֵי נְמִי, אָפְלו
שְׁהָה בִּינְתֵימִס הֶרְבֵּה. וְעֵינְ תוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[כח]** וְכֵלָן. הָוָה לִיה לְמִימֵר
וְאִם עֲשָׂאוּ, כִּיּוֹן דְּאִינֹן אֶלָּא שְׁתִּים, אֶלָּא דְּמַסִּיק בְּלִשׁוֹן דְּפָרֵק ב' דְּמַגְלָה
מְשֻׁנָּה ד'. נְרָאָה לִי: